

Statens egne eller paa private Værksteder, som vilde stille dansk Lokomotivbygning fremmest i Rækken af lokomotivbyggende Lande. I England, hvor man gennem en lang Række af Aar, gennem Slægtled har haft Lejlighed til at udvikle Dygtighed, staa man ikke højere, end at Ingeniører og Teknikere anerkende det absolut høje Trin, hvorpaa dansk Ingeniørvidenskab, dansk Teknik og Arbejde staa. Er der noget, der er en Ære for vort Land, er det den Udvikling, der har fundet Sted i de senere Aar. Jeg henviser til, at Landbruget neppe vilde være naaet til det udmærkede Stade, hvorpaa det staa, uden ved Hjælp af de Millioner, Staten har ydet det. Nu vil man tage nogle af disse Millioner fra Landbruget, idet man mener, at Landbruget kan klare sig selv. Hvad der er Tale om her, er kun at yde en forholdsvis ringe Del til at rejse og udvikle en Industri, som allerede ved tidligere Arbejder har gjort sig fortjent til almindelig Agtelse og Beundring.

Jeg vil føje min Anbefaling til de mange, der have lydt til Fordel for denne Lokomotivbevilling, saa meget mere, som jeg staa som Repræsentant for den Del af Aarhus, hvori de Firmaer, som her ere nævnede, have Værksteder og ere bosiddende, Frichs Efterfølgere og Th. Sabroes Efterfølgere. De have lavet Maskiner af forskellig Art til England, Frankrig, Tyskland, Italien og Sibirien. Overalt er der kommet Lovord tilbage, og man er vedbleven at gøre Bestillinger, efter at man i de paagældende Lande har oprettet Fabrikker til Fabrikation af de paagældende Maskiner, fordi det danske Arbejde har vist sig at være udmærket og de Penge værd, man har betalt for det.

Marott: Jeg vil gerne sige et Par Ord om Ændringsforslaget angaaende Nedsættelsen af en Kommission til Undersøgelse af Privatbanernes Forhold. Den højtærede Minister udtalte sig ogsaa i Aar mod Forslaget, men han havde heller ikke i Aar, synes jeg, fyldestgørende Grunde for sin Afvisning. Jeg skal ikke her komme langt ind paa Spørgsmaalet, da jeg i Fjor udførligt omtalte hele dette Forhold. Jeg skal kun erindre om, at den danske Stat er interesseret i de allerfleste Privatbaner med over 20 Mill. Kr., og i Henhold til den for nogle Aar siden vedtagne Lov faar den stadig flere og flere Penge staaende i disse Baner. Men Staten har da ogsaa paa Grund af den store pekuniære Interesse ikke blot et Tilsyn

med disse Baner, men den har tillige sine Repræsentanter paa deres Generalforsamlinger, ved hvilke Staten kan gøre sin Indflydelse gældende. I Eneretsbevillingerne staa der, at „Tilsynet fra Regeringens Side med Banen efter dens Anlæg samt med dens Drift saavel i økonomisk som i teknisk Henseende føres af Kommissarius overensstemmende med den for ham af Ministeren udfærdigede Instruks“, og senere hedder det, at „Instrukser og øvrige Reglementer for Tjenesten paa Banen blive at forelægge Kommissarius, før de træde i Kraft. De Forandringer, som han maatte fordre optagne i dem, har Bevillingshaveren at tage til Følge“. Ministeren vil altsaa ved Hjælp af Kommissarius være i Stand til at øve en stor Indflydelse paa Privatbanerne. Man har saaledes set en Minister tvinge Privatbanerne til at sætte deres Godstakster op. Endvidere har Ministeren det i sin Haand at gennemføre de Forandringer, han ønsker, ved den private Bane. Heraf fremgaar det klart, at Ministeren og derved ogsaa Rigsdagen har en betydelig og ret afgørende Indflydelse paa Privatbanernes hele Forhold. Det, vi forlange ved vort Forslag, er altsaa kun, hvad Aktionærene i et privat Selskab have Ret til at kræve, nemlig at Forholdene ordnes paa en efter deres Overbevisning betryggende Maade.

Vi ville kun anvende de Midler, som Staten har, og et Middel i saa Henseende er Nedsættelsen af en Kommission til at tage alle disse Spørgsmaal under Overvejelse og eventuelt senere fremkomme med et Forslag. Det vilde være naturligt, at en saadan Kommission ikke alene undersøger Forholdene, men ogsaa kommer med Forslag. Maaske gaa de ikke i samme Retning, som vi have antydnet, men det maa man lade Kommissionen om. Naar denne saa var færdig med sit Arbejde, vilde det ligge i Ministeriets Haand ved Hjælp af Kommissarius og sine Repræsentanter at søge Forholdene ændrede, og der er ingen Tvivl om, at Staten har saa megen Myndighed overfor Privatbanerne, at hvis den kalder deres Repræsentanter sammen, forelægger dem Kommissionens Resultater og forhandler med dem, vil der kunne opnaas betydeligt i Retning af Forbedring af disse Forhold. Den højtærede Minister sammenlignede Statens Forhold til Privatbanerne med dens Forhold til Kommunerne. Den Sammenligning tror jeg, at vi rolig kunne lade ligge, Kommunerne ere ikke private Aktieselskaber.